

Tolvaj Zoltán

ERDŐKERÜLŐK

© Tolvaj Zoltán, 2021

< ERDŐKERÜLŐK >

<<< **v4.99** szerkesztetlen munkavázlat >>>

(2021.03.15. 18:26 // 556 o.)

[részlet]

TARTALOM >> *[pontosítani]*

ERDŐKERÜLŐK

Baktérító	3
Gould zongoraszéke	7
Hűlt helyek	21
Lőtér, próbaszárny	25
Leívelés	32
Holdjárók	47
Troliszellem	57
Művi vészek	63
Ketoncsík	98
Orr	103
Metáneső	111
Propolisz	117
Kísértetek	122
Fény, Kalkun-félelem	131
Mens illuminata	135
Kronosz stadionja	138
Before the devil knows	142

Krokodilszív	150
Sóderevők	154
Monitorderű	157
Neutrínó	161
Városi cowboy	186
Angyalpor	192
Türkiz	194
Ogre bácsi	203
Őrzők	208
Sohói Hulk	215
Pléhgrund	231
Ausländer in Berlin	246
Kínpad az egész világ	250
A bálnavadász	259
Bullet time	263
Amőba	267
Dobogó kő	279
Egyes szám ötödik személy	284
Gepidák	295
Kampókéz	299
Fantomok a Délibábban	316
Mirage suite	321
Fogolydilemma	331
Rotunda	342
Fabula	350
Dobótéri denevérkép	354
Erdőkerülő	371
Science Friction.....	406
Ördögvilla	391
Alom.....	482

BAKTÉRÍTÓ

Szentmihályi félálomban bizarr küllemű, fraktálozott ábrázatú gyerekek matattak körülöttem, miközben kikötözve hevertem egy padon. Miután kiraboltak, sikerült eléggé meggörbíteni a hátam, kiszabadultam, és a nyomukba eredtem. Visszaszereztem a tárcám, amiben húsz éve őrizgettem az egyik felrobbant őrlőfogamat. Miután lerendeztem a fraktálfejűeket, elállta utamat egy fanatikus keresztapa, aki tömény vallási tébolyt sugárzott. Kiraboltak újból. Éktelen haragra gerjedtem, de lomha rúgásaim lepattantak kövér hasfaláról. Közölte, hogy innen nincs tovább. Felriadtam. Az ágyban egy idegen feküdt. Kint kutyaugatás. Teljesen nyirkos ágy. Csuromvíz lepedő. Vagy valami mástól nedves. Nem merem kipuhatolni. A folt testem kontúrjaival megegyező. Mint egy megnyúlt amőba, romlott torinói ábra. Letakarom, majd kiszárad. Kell valamit kezdeni. Parancsolni a végtagoknak. Bekapcsolni a zenét. Ébredni, mert ez rettenet. Meg kell bizonyosodnom afelől, hogy ez az életem. Kellékek, viszonylatok. Naponta meghatározom és előhívom. Jövünk a halva születettből. Mintha egy üreg tátongana koponyám délkeleti oldalán. Hasít, lüktet. Kitölt valami, amit hajnalban ettem. Vacsoráimra sosem emlékszem, mindig öntudatlanul eszem. A hasfali tenzió sejteti, hogy volt táplálékfelvétel. Remegek, mint okádás után a test. Vacogás. Mint egy háromlábú kutya a parketten. Menni kéne tovább. Futótüzet friss tűzzel oltani. Menni kell mindenkire, akiket távolról szerettem. Meg kellene mondanom nekik, hogy jól vagyok, és sokat jelentenek nekem. Megnyugtató, hogy vannak. Urnás temetés lesz. Nem akarom átvenni M. helyét az állatkerti kifutón. Idegességem diszkomforttá fokozódik. Még hogy a jövő nem belátható. Állandó jelenléte örületbe kerget. Ki kellene verni a fejemből. Indulhatok szeretni. Kell a tartalék jóindulat. Fő az októberi kukorica a fazékban. Ízre lisztes, kései termés. Nem édes robbanás. Biztos takarmány. Pár forinttal olcsóbb. Az számít. Míg észre sem veszik, hogy egy hete részegen járok-kelek, olyan vagyok, mint a romlott tej, savanyú, rögös, savós. Nem tehetnek róla. Sosem ittak belőlem még a friss források idején. Nem tűnik fel a leheletem acetonja. Sosem adnak közeli csókot. Zéró bőrkontakt. Ölelésnek nevezik másutt. Alvadt szemekbe sose pillantanak. Plédekkel takarom le az ágyat. Ha eltűnik a folt, majd visszafekszem. Majd eltűnik. De hamar átáznak a fedőrétegek. És mivel már alattam van minden, nincs mivel betakaróznom. Kitakartan aludni nem tudok. Aludni szégyen. Az alvás

vereség. Napjaim úgy kezdődnek, mint egy tisztázatlan nyomozás. Aktákban egy halom karcolat. Elvértve egy-két derengő vízjel. Mint ez a rohadt ágy, hivalkodó bűnjelek. Emlékezni kéne az áttetsző, de megfoghatatlan fázisokra. Koponyám délkeleti oldala lüktet. Nem merem elfordítani. Nyakamban recsegnek a porcok. Végképp fel kell kelni. Valami történik belül. A legobskúrusabb házban áll az összes planéta. Hűvös a levegő, mint egy hűtőkamrában, pedig fűtő az apám. Visszaszívódom nedves kontúrok közé. Végtermékké bénulok. Valami gyerekké. Látni akartam a valóságot, ami mások elmondása szerint történik. Hogy ne legyek becsapható mással, se önmagammal. Tudjak magamról. Kimegyek a tükörhöz. Éjszaka van. Amióta az eszemet tudom, úgy érzem, hogy nincsenek valódi arcvonásaim.

Visszafelé a folyosón hallom, ahogy nagyanyám, aki tíz éve egy szót se szól, hangosan nyöszörög az éjszakában. Felsír. Kiráz a hideg. Lépcsőzetes zokogás, fokozatosan leívelő skálájú, üteme gyorsuló majd hirtelen megtorpanó, mint egy eldobott labda pattogása. Apám horkol mellette, ő pedig csak fekszik maga alá piszkítva. Ennyi benne az emberi. Régebben sem volt kegyes, mindentudó, mesebéli. Nem kötött egy év alatt kinőtt, hordhatatlan kardigánokat a kandalló mellett. Kandallója se volt. A háború után beszerzett egy Karancs gyártmányú vaskályhát. Egyetlen *süt/főz* billenőkapsoló volt rajta, ez a retesz szabályozta a kazántérben tomboló tűz irányát. Nem volt mi elromoljon rajta. A kilencvenes évek közepére lett kész első fürdőszobája. Addig lavórban mosakodott, kút mellett. Télen bevitte a vizet a döngölt padlóra, majd felforraltta a Karancson. Sose beszélt. A forró gőz kicsapódott a százhusz éves mestergerendán. Szétrebbentek a betévedő tyúkocok, kölyökmacskák lógtak a függönyről és a rozoga rádióállvány sarokvasáról. A macskáknak sosem adott nevet. Csak ott voltak, tehát etette őket. Ritkán használt nevet. A falubélieket jobbra a mesterségnevük vagy a lakókörnyezetük szerint rendszerezte és szólította. Minden élő neve egyben egy halott neve is.

Apám tizennégy évesen hagyta ott az ezernyolcszázados évek végén épült szülői házát. Hajtotta a becsvágy. Pestre ment a fűtő és központifűtés-szerelő mesterségét kitanulni. Az *ágyánál* lakott, ami leginkább az ágyom alakban használatos. Ma sem tudom, ki volt az a közeli, nyilván idősebb férfirokon, akinek az asszonya volt ez a bizonyos Tánti néni, vagyis apám nagynénje. Életemben egyszer láttam. Kövér, szuszogó, mogorva asszony volt, karcos hanggal és karikás, lelappadt szemekkel. Volt egy irdatlan nagy fehér kuvasza. Fodros volt és szürkésfehér. Rettegettem tőle. Olyan volt, mint egy óriási, csaholó viharfelhő. Nála lakott apám, miközben a házunkat

építette saját kezűleg. Szabadidejében motorozgatott. Elvette anyámat, egy rendőrdinasztiából származó hentes lányát. Ott ülök köztük egy fényképen az újpesti városházán. Mindenki arca élénk vörös, és ki van rendesen kerekedve. Űdén kihízott nyári ruházatok, apám gomblyukaiból kivillan a mellkasi és hasi szőrzet. Amikor a kínai nagykövetség fűtését szerelte, alaposan nekiveselkedett a melónak. Félmeztelenre vetkőzött, és amikor ezt meglátták a kínaiak, nem hittek a szemüknek. Odamentek, és tapogatták a mellkasát. Sosem láttak még ennyi szőrt. Az ázsiaiak genetikailag elég gyér szőrzetűek, nem nagyon kell epilálniuk a lábukat, sem a fanszőrzetüket fazonírozniuk. Apám mellszőre lett a fétisük, ez volt a számukra az egyik legkülönösebb hungarikum. A kínai követség dolgozó-elvtársai a születésem környékén megjelentek a lakásunkban. Anyám frászt kapott, amikor meglátott a lépcsőházunkban tolongani harminc hívatlanul érkező, vigyorgó kínait. Partvissal akarta kikergetni őket. Apámat úgy hívták, *Zo Lee*, ami akkoriban még jó poén volt. Nem volt náluk fényképezőgép, nálunk pedig hiányzott a telefon. Ezért jöttek váratlanul, és ezért nincs egyetlen emléke sem a látogatásnak. Állítólag Zo Lee büszkén mutogatott nekik, a kínaiaknak nagyon fontos a család, egy gyerek születése vallásos áhítattal tölti el őket. A világra jövetelem alkalmából kapott kígyópálinka természetesen nincs már meg, csak a mives porcelán butélia. Apám szerint fenséges volt, bár ez a jelző a kilencvenes évek végén egy kínai termékre vonatkozóan enyhe fogalomzavarnak hatott. Az öreg Zo Lee a mai napig tudja, hogyan mondják kínaiul a körömpörköltöt. Én már elfelejtettem. Újpesten végül nem kereszteltek semmivé, csupán nyilvántartásba vettek a városházán. Kétszeresen pogány nevet kaptam, de ha volnának egészen korai emlékeim, nem kizárt, hogy a negyven darab, uniformizált, mandulavágású ázsiai szem szikrázó tekintete köztük lenne. Egy évvel a születésem után meghalt az öcsém. Úgy jött ki eleve, holtan. Anyám nem akarta tudni a nemét se. Nincs se sírja, se neve. Valószínűleg a többi kórházi, szerves hulladékkal, a vegyes műtéti nyesedékkal és az amputált végtagokkal együtt égették el. Vagy a kölcsönösségi program keretében, amit ma *knowledge sharing*nek neveznénk, átszállították a kirgiz vagy tadzsik orvosi egyetemre anatómiai szemléltetőnek. Talán még ma is ott úszkál valahol, hengernyi, húgysárga formalinban. Súlytalanul lebeg benne, akár egy műhold a világűrben. És ha valamelyik diák megkocogtatja az üveghengert, eltorzult kis arca nagyon lassan forogni kezd a sűrű lében. Vagy csak a Föld forgásából eredő Coriolis-erő miatt. Néha úgy érzem, talán csak a füstje, vagy az aranysárga lángja, mint a lélek, visszajár belém.

Pár évvel később elutaztunk nagyon messzire és sok időre. Bezártak egy hatalmas kertbe a Trópusokon. Öt évig éltem abban a hatalmas kertben az Egyenlítő és a Baktérítő között, és többnyire a növénytakaró változásait figyeltem. Gyíkokat fogdostam, vörös természetvárat romboltam le. Méteres pókhálóba ragadtam sikoltozva, és letéptem a fák kérgéről a *cigarra* nevű óriáskabócák levedlett kitinvázát. Bálnavadásatról olvastam könyveket. Gekko-csontvázakat gyűjtöttem, amiket a dohos könyvtár szekrényei mögött találtam, ahová csak apró gyermektetem férhetett be. Nomád törzseket tanulmányoztam. Kívülről tudtam az állatok latin neveit. Szóltgattam a kert végében ketrecben tartott vad kis selyemmajmokat. Ők voltak az anyanyelvem. A nálam kétszer magasabb, téglavörös természetvárok napról-napra újraépültek, hemzsegeve kinőttek a szikkadt, rózsaszín talajból. Ottlétünk éve alatt elhunytak a nagyszülők. Kivéve a Növény-nagyit. Emlékszem, ahogy anyám ül a végén és keservesen sír. „Haza akarok repülni, haza akarok repülni.” Ütötte a tartályt. Zihált, mint egy eltévedt költöző madár, ami vészesen süllyedni kezd az óceán fölött, két kontinens közt elvesztve az égtájak irányát. Apám pocsekul teniszezett, de a pályára vitte a bánatát. Anyámat infúzióról etették a helyi kórházban. Idegösszeomlás. Reggelente elcsattant egy-két atyai pofon. Nem tudom már pontosan miért. Talán ártatlanul szerelmeskedni akartam a mulatt takarítónő lányával. Bebújtunk paplanok alá. Körbe leheltünk a meleg sötétben egy zsidvásári Mária-szobrocskát. Ettől lett az ócska kegytárgy felszíne egyre simább és fényesebb. A lány tekintete csupa sós pára. Némi kekszmaradék tapadt a szája szélén. Apámmal ládába zártuk, vagyis bedobozoltuk a nagykövetségre ketrecben szállított, különleges *arara*-papagájokat. Volt köztük klasszikus, jácintkék, dús, mély tónusú tollazattal, éjfékete csőrrel és sárga monoklival a szemei körül, volt köztük nagy, sárgahasú tünemény, a brazil válogatott focimezenek hús-vér, vagy inkább szarutollazatú ihletője, és volt a ritka, vörös fajtából is, amelynek a monoklija és a csőrének a felső kávája is csontfehér, pigmenttelen. Melléjük csomagoltunk még pár kámzsás tukánt, és feladtuk őket a pesti Állatkertnek. Arra gondoltam, anyut is be lehetne csomagolni melléjük, hogy végre hazarepüljön, mert itt a napsütötte trópusokon minden olyan sivár és szomorú. Én is velük akartam menni, a tarka madarakkal. A tengert átszelő, repülő bálna gyomrában biztonságos volt a tér. Hozzá akartam simulni az acélanya zúgó méhfalához. Mindig a padlón aludtam, a szüleim lába alatt. Tíz kilométerrel az Egyenlítő felett hamar elaltattak a zúgó turbinák. Egyszer egy stewardess a fejemre tolta a nyikorgó zsúrkocsit, amiből jellegzetes, magyaros patália kerekedett. Újpesti

zsargonnal kioktatni az angolul sem igen tudó, kreol utaskísérőt nem lehetett egyszerű mutatvány. Apámnak nem volt mersze disszidálni. Ezért jöttünk haza végül. Tíz évesen lenyűgözött az addig szinte sosem látott tél, és a furcsa, helyi rituálék. Ahogy fiatal nagynénéim a nulla fokban egy szál melltartóban mossák a ház mögött a disznóbelet. Kavarhattam a forró zsírt az üstben. Kaparta szájpaplásomat a szóda. A cukornád leve helyett megelégedtem a forró abálével, amiben a disznó zsigerkomplexuma forrt, a tüdő, a tracheák, a lép, a máj. Namíbiai nagyanyám lassú mozdulatokkal irányította a vágást és a feldolgozást, akár egy ókori karmester. Mintha eleve sose használt volna semmiféle nyelvet. Pár közmondás és imakönyvek énekei. És a végén már csak a saját excrementumával kommunikált. Amikor már együtt, szorosan egymás mellett fekvé hatvanhat közös évük távlatából, egy ágyban vészelték át az éjszakákat. Néha elkaptam pár kósza párbeszédet, ami leginkább apám valamelyik hozzá intézett, dörgő hangú monológja volt. *Anyám, fáj a lába? Minek az a rossz láb. Levágjuk. Megy a kocsonyába bele.* Hetekig nem mertem hozzá bemenni. A látvány és a szagok miatt. Az ajtóresen át bámészkodtam. Apám a fürdetés előtt úgy hajtogatta össze apró, száraz, összetöppedt testét, mint egy zörgő papirusztekerceset. Néha, amikor az apám nekem háttal állt, de már a vállán volt a nagyfi feje, egyenesen rám szegezte a bágyadt, gyermeki, a normalitást túllépően derűs, ijesztően tiszta és kifejezéstelen tekintetét. A légcsontú vázában kilencven évet letöltő, szimplifikálódott elméjének az lehetett a végső kegyelemdöfés, amikor apám sógornője hagyta a Növény-nagyit legurulni a lépcsőn. Azt követően a szintén nem zsenge, gondterhelt testvérek csak ide-oda rakosgatták, mint egy tárgyat, ami a saját akaratából nem mozdul, de nem is évül el.

Tisztán emlékszem, amikor a kunsági telkén unott, egykedvű kamaszként üldögéltem a kertvégi kukoricásban, és a szemem elé táruló rozsföldek beláthatatlanul tágasnak tűntek, mialatt ijesztően hullámozott az embermagas vetés a lassan véget érő augusztusi aszályban. Megfordult a széljárás, az eső szagát hozta a Viharsarok felől. és a varangyok teljesen megőrültek. Mozgásuk hektikussá vált, és lomha, de határozott iramban, darabosan táruló, vánszorgó terpeszben lepték el a telek végében csordogáló sárpatakat, ami átívelt az egész szomszédságon, a birkatenyésztő aklaitól egészen a bádogos Kálmán portáján át a vak szódásig, aki még egy kézihajtású géppel lőtte a kútvízzel teli üvegekbe a friss széndioxidot. Figyeltem, ahogy a nyálkás és koszos teremtmények porontyai szánalmasan kúsztak a bűzölgő víz irányába, a veteményes rögei közt bukácsolva. Úgy éreztem, ha meg kellene nyálnom a hátukat, egyből belehalnék valami

mérgezésbe. A kertvégi patakot, ami igazából nem volt több mint megrekedt belvíz, semmilyen természetes forrás nem táplálta. Ide ürítették a helybeliek a nem felhasználható, szerves hulladékot. Lebegtek a csontszínű habokban az undorító gyolcsok, prémek maradéka, rozsdás vödrök, kikapart dinnyebél, csontok és irha, mész, széklet, vizelet, vér. Az üde varangyok a fejletlen kukoricaszárak közt iránytalanul kalimpáltak a porhanyós földben, és mire elérték a partját, rögvést távolodni akartak a csapadék által felduzzasztott szarfolyamtól. Menekültek a százhusz éves vályog pereme alá. A legapróbbak sikeresen elérték a hasadékokat és a szárazságtól kitágult redőket a ház ótvaros pítvarában, hogy ott aztán a felzavart pókok mérge még jobban felajzza őket. A rogyant istálló, ahol én már életemben nem láthattam lovat, kihalt volt. Mállott a jászági lösz, mégis úgy éreztem, hogy Dzsószer fáraó piramisa elkophat idővel, de ez a roskatag istálló nem dőlhet el soha. Szomorú, mégis békés volt a déli napfény elől menekülve, órákig meditálni a tömény sár alatt. Valami feltételes viszony az örökhöz. Esténként többnyire az öreg Ladánkban henyéltam, ami kint az utcán parkolt. Úrhajósat játszottam a műszerfalon, miután félénken ráadtam a gyújtást. Pofoztam az index-kart, bökdöstem a szivargyújtót, minden paramétert pontosan beállítottam, mielőtt bekapcsoltam a rádiót, és elkezdtem a visszaszámlálást. 10.. 9... 8... 7... A nullához közeledve csutkára tekertem a hangerőt, és a kásás, statikus zörejben (nem jött be semmilyen fogható adó), megtörtént a kilövés, az autó elszállt képzeletben. Egész éjjel a Szaturnusz gyűrűi közt keringtem. A kényelmes ülésben könnyű volt elbóbiskolni. A rikoltozó szomszéd kolompoló birkanyája ébresztett kikeletkor, amint elhaladtak a földúton, a kihült autót kikerülve, mint meredező sziklát a folyam. Napközben örültem, ha kaptam végre három gombóc fagyfaltra pénzt, és csak üldögéltem a kihalt falutemplom omladozó tornya előtt. A templom kapujából áradó hűvös, dohos szekrényzag összekeveredett a főzött fagydi édes, krémes ízeivel. Akárcsak a trópusokon egykor, magányos nyarak teltek el így. A békák egyre jobban elszaporodtak, nem volt a repedezett vályogfalnak egyetlen hasadéka sem, amelyben ne rejtőzött volna el egy-egy ilyen takonyszerűség. Akkor döntöttem el, tizenvalahány esztendőm teljes elszántságával, hogy írtani kezdem őket. Fogtam a régi gabonatarló öreg mázsálómérlege mellett talált rozsdás súlyokat, és egy viszonylag éles kaszát, és dübörgő léptekkel belevetettem magam a rajban vánszorgó varangyok közé. Rövid ível, de hosszan kitarított, állhatatosan mozdulatokkal hajtottam végre a mészárlást a levedző, árnyékszéki hadak közt. Az az érzés, hogy volt már előtte egy másik, kiengesztelt énem ott, ahol egészen más volt a flóra és a fauna, nem nyújtott

vigaszt, és nem is töltött el különösebb büntudattal. Tizenhatezer kilométerre a dajkaföldtől jelentés nélkülivé váltak a környezet részletei. Volt, amelyiknek mindkét lába szakadt le a suhintás nyomán, volt, amelyik még félbevágott fejjel is kúszott tovább. Ezeket a lassuló, magatehetetlen zombivarangyokat a gabona mérésére szolgáló súlyokkal végeztem ki úgy, hogy méteres magasságból ráejtettem a gerincükre. Nagyanyám riadtan nézte az ajtóból, hogy mit művelek, de csak tördelte a kezét, majd visszakullogott csigatészta gyártani a díánás cukorral teli fiókja mellé. A pogromnak apám vetett véget, amikor erélyesen közölte, hogy legyek szíves asztalhoz ülni. Tettemet nem kommentálta, csak annyival, hogy alaposan mossak kezet, mielőtt az étekhez nyúlok. Nem voltam egészen biztos benne, hogy jót cselekedtem, de titkos elégtételem csak az enyém volt, a törvénysértésem a sajátom. Különben is ezek a varangyok kártevők. Felforgatják a nagyfi veteményesét. Mintha atavisztikus kényszerből vonzódtam volna egy röpke nyár erejéig ezekhez a számomra teljesen idegen, ifjú markomban pusztítóvá váló termelőeszközökhöz. A hagymalakú pengéjű kapák, ahogy agrárkegytárgyként, glédában sorakoztak a fehérre meszelt vályogfalhoz döntve a napsütésben. A balták és szekercék, ahogy a tuskóba állítva várták, hogy valaki aprítson velük. Tudtam, mekkorát kell lendíteni, de a sípcsontom így is kékeszölddé vált estére az ügyetlenül kettéhasított hasábok nyomán. Ilyenkor ott vártak a Lada kalaptartóján szétdobált hazai Playboy első példányai. Mirjam és Karin van Breeschooten, a holland ikrek széthajtogatható posztere közepén. Mint két tökéletes variáció egyazon témára, ők voltak a megkettőzött fölöslegesség. Pontosabban szólva, a felesleges duplikák. Megkettőzték értetlen agyamban a tilalmas képekkel borított oldalak tartalmát, sajtó és tudatlan, teljesen gyökértelen, és értelmezhetetlen szerelemre gerjesztettek a pusztaszenzuális geometriájuk ostobasága folytán, mielőtt a Lada hátsó ülésén forgolódva rám tört volna ismét a hajnali birkanyáj. Kortalan szenvedésként éltem meg eleinte azokat a hetekeket, amiket ott kellett eltölteni a százhusz éves vályogházban. Amikor már nem volt mit csinálnom, elkezdtem pankrációnzni az udvarra kicipelt, rugós ágybetétekkel. Alvadt vérszínük volt, bordók és porosak. Olykor naphosszat puffogtattam ezeket a lomtalanításra szánt bútorrészeket a házmelléki dombon. A fogásokat az otthon már bevezetett Eurosportról lestem el, mindenem volt a WWF, aztán tizenkét éves koromtól szerencsére rabul ejtett az NBA. Ordítottam és tüszögtem, miközben merev csipődobásokkal vagdostam földhöz a tehetetlen matracokat. Növény-nagyifejét csóválva, némán kérődzve, bambán nézett. Legalább nem varangyokat

öltem. Nagyi meg akart tanítani csirkét vágni, de már nem voltam rá kapható. Csalódtam magamban és mindenkiben, pedig még fogalmaim se voltak. Nem érttem, a határ miért perzseli ilyen irgalmatlanul a szemem, és hogy a Van Breeschooten-ikrek miért nem többek egy szelet síkos és összeragadt, majd összegyűrt papírlapnál. Olyan érzésem volt, mintha egyszerre lennék paraszt és elkényeztetett. Egyszerre gyűlöltem és irigyeltem a szomszéd pásztor félnótás fiát, amiért füttyörészve tolja a ganéval teli taligákat, miközben hangosan motyogja a TSZ-ben használt traktorok rendszámait. Amikor apám délután már horkolt a vályog hűvösében, unalmamban lekaszáltam az egész kertet. Dühödten élveztem, hogy olyan szerszámokkal dolgozhatok, amelyekhez nem volt jogosultságom, mert gyakran hallottam, hogy nem érdemeltem még ki a használatukat, gyereke kezébe nem valók. Pedig jól vitte a varangyokat a penge. Sűrű volt a békák vére, akár a kompót. Mint az édesanyám által sült palacsinta két végén kibuggyanó dzsem, a sűrű és édes meggybefőtt. Abban a másik világban, az öreg könyvtárszobában öt éven át az ablak párkányára száradt gekkók csontvázaihoz beszéltem. Kiolvastam a bordakosarukat, kielemeztem a fogpiszkáló-méretű csontokat, mielőtt kiszippantotta volna őket a rájuk nyitott, trópusi ablakhuzat. Úgy gondoltam, ölnöm kell, mert valami rejtélyes parancs szólított fel rá, és körülöttem mindenki ölte a disznót, a csirkét, a birkát és marhát. Bármennyit is gyóntam egyedül a jázsági napsütésben, elvonulva a félig már leszakadt istállóba, ahová a varangyok már nem menekültek, és ami tele volt a poros félhomályban azokkal a titokzatos, ijesztő szerszámokkal, amiket igazából csak a nagyapám ismerhetett, akit viszont én sosem ismertem.

Talán úgy hittem, mindez a saját öntudatlanságom számlájára írható. Mélyen bántam suta, konok ravaszágomat, hiszen legbelül bizonyára tudtam jól, hogy a végén úgyis én leszek a felelőse annak a benzinnel felloccolt, kigyulladt istállónak. Tudhattam volna előre, akármilyen történetet is eszelek ki. Talán arra a csillagra gondolhattam közben, amit egy könyvben egyszer már láttam. Öt ága volt, és kámzsás, sötét alakok strázsáltak a sarkaiban, a régi világból ismert szavakat ismételve valami furcsa, agyoncsapott élőlény fölött. Úgy éreztem, fel kell gyűjtanom. Próbára tenni egy évszázad gyúlékonyságát. Egy otthonét, ami a születésem előtti múltba vész, és ami - akármennyire is igyekeztem - nem jelentett a számomra semmit. Hömpölygött az istálló talajára locsolt, lángoló benzin, mint egy ébredő vulkán kráterének felszíne, pedig csak a hepehupás, benzintől sáros padló volt az, ami a hőre egyre csak megkeményedett. A lángok közt a sötétben megpillantottam a hatalmas ajtót, akár egy egyiptomi sziklatemplom

bejاراتát. Tudtam, azon keresztül fog betörni a fény, és rögtön széttép. De ez az idegen, nem-trópusi, dermedt, alföldi fény csak kábává tett, tompává és végtelenül idegessé. Észre sem vettem, hogy a baj bent volt, futótűzként elharapóztak a szétlocsolt benzin tócsáin a lángok, és kísértetiesen hömpölygött a föld, amikor az istálló sötétkamráját beterítették a csóvák. Megperzselt rovarok büze terjengett, apró kitinvázak füstjét inhaláltam percekig. Elég volt a sárral tapasztott falakhoz mennem, hogy újabb rovarokat gyűjtssek, és azokat is a tűzre vessem. Tudtam, miféle bünt követek el, tudtam, hogy sötétben járok, de már túlságosan szomjúhoztam. Nem voltam képes felfogni a valóság rétegződéseit. Sütkérező kamaszkorom termodinamikusszerszámaival a kezemben csak locsoltam a talajra a benzint, miközben a lángokba hajigáltam az istálló déli sötétjében összefogdosott tücsköket. Fel akartam perzselni mindent, ami apró és eleven. A műveletet ismeretlen érzés, valószínűleg száraz magömlés kísérte. Az égő rovarok büze ébren tartott, nem ájultam el a fullasztó füstben, de az is valószínű, hogy a Növény-nagyi fiókjában talált sóborszesz hatása is közrejátszott. Nagyapám arcára gondoltam, akit háromévesen láttam utoljára, pont ott, a szörnyű rítus helyszínén. Életemben sosem látott fantomlovak árnyai nyerítettek és kapálództak körülöttem a gomolygó füstben. Hatalmukba kerítettek a hőhullámok, és egyszer csak rettegni kezdtem, hogy a veszedelem elharapózik, és a kihalt istálló teljesen leég, akár egy elfeledett panoptikum. Szerencsére üres volt, mint egy odú, így felgyulladt benzin semmit sem tudott a tomboló lángok martalékává tenni. Kútvízzel öntözni kezdtem, nehogy a parázs mégis elharapózzon a tűz. Ekkor, gyermeki pánikom keresztüztében, feltűnt az egyenes gőzoszlopban nagyapám alakja, mint egy második világháborús polaroidon. Joviális és vézna, cserzett és kedélyes parasztarca volt, egyszerre volt Beckett-i és kassáki. Végre teljesen kialudt a tűz. Halkan sisteregtek az elfeketedett rovarok tetemei, akár az elfújt és felkunkorodó gyufaszálak, itt-ott még füstölgött egy-egy fatámaszték. Ekkor észleltem kristálytisztán a meggörnyedő, sasorrú alakját. Ott állt konkrétan a sötétben, fehér aratóingben, buggyos nadrágban, akár egy délibáb. Két hatalmas tenyere, mint egy keselyű kiterjesztett szárnyai. Szeretettel felém kacsintott a paraszti hologram, majd lerogyott egy háromlábú sámlira, és elkezdte szisztematikusan nyúzni az istálló sötét sarkában kampóra akasztott bárányt. A haszonállat teste nem vonaglott. Nagyapám minden nyisszantásából békesség áradt, szeretet és szakértelem. A kampón rázkódó tetemből minden görcsöt kisimított a gravitáció. Őstata szelíden, de határozottan fejtette le a legyezőszerűen elterülő harántcsíktal izomszövetéről a belül fagyús és ragyás

bőrt, majd a belső mirigyeiről leválasztott, hófehér gyolcsot egyben lehúzta a testről, mint egy elegáns, fehér kesztyűt, amit egy sértett, de magabiztos úr levesz a kézfejéről a párbaj előtt. Csak akkor erőlködött, amikor az Achilles-ínhoz ért, a tetem legmakacsabb gordiuszi csomójáig. Gyanítottam, hogy erről a vallomásértékű erőlködésről szólt az egész. A kísértet homloka gyöngyözni kezdett, miközben beharapta az alsóajkát. Az utolsó rántás már nem ment mosolyogva. Nem értettem, miféle liturgiát képez az öldöklés misztériummá növekvő, szálnalmas reprodukciója. Őstata leakasztotta a csupasz báránnyt a kampóról, és a makulátlan színhús elterült az istálló földjén. Cseppet sem szivárgott. Maradék vérét, mint szőlőből a mustot, kifacsarta és kivergődte magából az áldozat korábbi haláltusája. Mire kitisztult a gőzben a látóterem, már elernyedtek az izmok, elszakadtak a küzdő inak, kibomlottak a felhős zsigerek, és Hermész héjai rétegesen felfedték a test üres középpontját. Őstata elődei évszázadokig gyakorolták ezt a kecses mozdulatsort. Az értékes porciók maradéktalanul lehasadnak, minden szétválk, nincs kolonc, a busás alapanyag tömbökben kerül fel a taligára. A mű készen áll. Maradéktalan hiánytalanság, a kampó üres lengedezése, a barnuló vértócsát nyalogató kutyák élvezeteg vonyítása. A bontás végéhez érve a kép foszladozni kezd és megszakad, akár egy szibériai rádióadás. Egyetlen egy dolog tűnt irtózatossá. A roppanó hang, ahogy elpattan a legvaskosabb ideg. Ahogy megszakad az ín, majd akár egy lerángatott harisnya, leválk a barázdált színhúsról a nyers izompólya. Máig előttem van a barázdált paraszttenyér gyengédsége, és a ráncos, csücsörítő mosoly, amivel nyugtatott. A büszke befejezőember szája szegletében ókori kegyelem, kérlelhetetlen, vidám szigor. Mielőtt felszívódott volna a gőzben, annyit mondott, nyugalom, fiam. Kívül-belül te is pont ilyen vagy. Egy oltott indulatokból összeszőtt, pattanásig feszült, irdatlan köteg. Ez fog történni velem is és veled. Kampó. Nem lesz se szebb, se könnyebb, se nehezebb. Csak egy hosszú és idegtépő, verejtékes csata, egy meg-megránduló, makacs rítus valami elhagyatott és homályos sarokban, ahol minden vértelenül vörös és piszkosul fehér.

GOULD ZONGORASZÉKE

Hajnaltól Glenn Gould társaságában strandoltam egy bostoni kikötőhöz tartozó, hatalmas szervízmedencében, amit egy rozsdás zsilip választ el a nyílt tengertől. Gould kutyaúszása már korábban felkeltette a figyelmem, ahogy keservesen igyekszik a felszínen maradni, miközben úgy tűnt, feleslegesen kapálózik a teaszínű habokban. A fuldoklás távolról többnyire hangtalan és észrevétlen folyamat, szinte olyannak tűnik, mint egy önfeledt pancsolás. Szerencsére sikerült megkapaszkodnia egy elmerülő fagyiskocsiban, melynek rekedt hangszórójából recsegve szólt az Újvilág-szimfónia. A hullámok gyengéden dobálták a testét, mielőtt beszippantotta egy láthatatlan örvény, ami az ócska szerkezet süllyedése mentén keletkezett, és mint egy megtorpedózott fregatt, egyből magával rántotta a mélybe. Gould kaszáló végtagokkal kavargott a habokban, mint egy könnyű vászoning a mosógép dobjában. A rikácsoló hangszóró zörejeitől teljesen megbolondult. A bántóan magas frekvenciákat nem észlelte más, csak ő. A parton álldogáló népség, katonák, taxisofőrök, kismamák és Walmart-kocsival tülekedő idősek kérődzve szemlélték képletes haláltusáját. Itt-ott felbukkant, és grimaszolva kapkodta a levegőt, akár egy örült delfin. A vízi aréna szélén lebzselő szurkolókból a váratlan látványosság nem váltott ki osztatlan tömegpszichózist, míg az öbölből mélyéből feltört egy hangos morajlás, mintha a tenger gyomra korogna, és a betonteknő szélén fekvő város épületei közt visszhangozva feltépte a süket fülek csendjét. Csengett a dobhártyám. Bevillant, ahogy Gould az imént még a parton állt fekete-fehérben, mintha ünnepélyesen várta volna a saját kivégzését. Komótosan felöltötte könyékig érő gumikesztyűjét, és ruhástul fejest ugrott a vízbe, ami fenyegető kontúrokat rejtett, mintha egy kiéhezett piranha-raj pezsegne a mélyben. Normális esetben ez a speciális úszódressz óvta attól, hogy a jeges víz lelassítsa amúgy is lomha vérkeringését, máskülönben a szuicid merülések másnapján elköszvényesedtek az ízületei, és a kicsapódó húgysavkristályok miatt darabossá vált a játéka. Nyaranta a Simcoe-tó hűs vizében lubickolva szintén ezzel a bizarr inszeminációs kesztyűnek tűnő kiegészítővel óvta a kötőhártyái épségét. Egy korhadat móló tövéből figyeltem az epilepsziás szinkronúszót. A nézőpont folyton eltolódott, elcsúsztak a viszonyítási pontok, egyszerre kitágult és beszűkült a horizont, majd eltompult a látásom élessége. A Pink Floyd *Marooned* című nótájának sirályvijjogása csattogott a hullámok felett. A dobhártyámról jólesően levált egy darabka fülzsír. Gould

mindvégig alábukott és felmerült, mint egy zsákmányát kereső oroszlánfóka. Néha zihálva megpihent az öböl felszínén, akár egy gyöngyhalász, akit megvágott a kagyló széle. Visszatérő fantomfájdalmak kínoztak engem is. Láttam, hogy a nyílt víz irányába sodródik egy papírcsónak, és a perspektíva törvényeire fittyet hányva a horizont diadalívén kiterébélyesedik. Azt hittem, ez Noé bárkája, ami az utolsó eukarióta sejtet próbálja kimenekíteni a háborgó őslevesből. Tatja fölött karnyújtásnyira ott duzzadt a lenyugvó nap vakító korongja. Ösztönösen utánanyúltam, majd beleestem a vízbe. A közeg nyomasztó sűrűsége egyből magával rántott, amint egy kompressziós katlan nyílt alattam a víz eltérő hőmérsékletű rétegei között. Attól féltem, hogy Gould nyomába eredve rögvést megfulladok, ahogy mindkettőnket elnyel a szokatlan turbulencia, amit a víz alatti áramlatok és termikus katarakták idéztek elő. Az iszapos szervízzóna zsilipjén átfurakodva tempózni kezdtem a szelidebbnek tűnő nyílt tenger felé. Teknősként tátogva észleltem, milyen irgalmatlan a külső káva kiterjedése. Zene már nem hallatszott, csak a csend stacattói ropogtak a hallójáratomban. A nyugtalanító információhiány következtében elveszett a tér- és időérzékelésem, majd a heves palpitációk rohamaiban eluralkodott rajtam a bűvárpánik. A közeg nem kímélt, obskúrusan rezonált, ide-oda csapkodta a testem, és folyton az akaratommal ellentétes irányba sodort, miközben állandóan alakot váltott, míg szerte nem foszlott minden ismerős idom a külső támpontok hiányában. A hínárszerűen lobogó, vonatkozástalan káoszról egy éles csettintés körkörös impulzusa szakított ki, melynek ereje a gyűrűző érzékek alagútján át úgy furakodott a zsigereim közé, akár egy tátott szájú muréna, majd visszhangozva elcsitult, mint egy csepp karsztvíz, miután behull a barlangi tóba. Gould szünetet tartott a lármás fagyiskocsi klaviatúrája felett. Ócska szakiszemüvege kerete fölött felém pillantott, és némán intett, hogy bátran kövessem. Csak egy pipacspiros ácsceruza hiányzott koboldszerű karfiolfüle mögül, ami egy rugalmas porcokból álló violinkulcsra emlékeztetett.

Egy darabig sodródtunk tovább, majd az örvény csóvája nekivágott minket a víz alatti teknő algás aljzatának. A kezdeti szorongást követően lassan tudatosult bennem, hogy képes vagyok a víz alatti légzésre valamiféle kételtű szisztéma szerint, amit a perifériás látómezőmben lobogó, agancsos kis kopoltyúknak köszönhetek. Vigyorogtam, akár egy axolotl az akvárium oxigéncsővén. A derengő teknő kies és sivár, akár egy stadion nukleáris katasztrófa után. Különös bezártságérzetem támadt, egyfajta fordított klausztofóbia. Mintha egy óriási cápaketreben lebegnék, ahol bármely

irányból támadás érhet. Gould hullámzó lebernyegét figyeltem. Az orrom előtt hömpölygött a gigászi szarkofágban, akár egy óriási rája. Lassacskán áttetsző medúzaarca is kivehető lett, és a tenger fenekéről visszaverődő fényben felderengett oktopuszi ábrázata. Amint kitisztult körülöttünk a víz, egy fenyegető öntudattal rendelkező teremtmény jelenléte vált érzékelhetővé. Mintha mindenütt jelen volna a minket körbeölelő, zselatinos uszadékban, konkrét formája után kutakodva a sűrűsödési pontokon. Végül emberi alakot öltött a tintakék iszonyat, amint az üzekedő kalmárok és lábasfejűek cuppogó mandaláiban, a kocsonyás tentákulumok lugasán túl megpillantottunk egy medence sarkában kuporgó, hatéves gyermeket, aki hártás tenyereibe temette cseppfolyós kis arcát. Amint észrevett minket, abnormális mozdulatokkal kezdett kúszni felénk, mint egy felezővonalon elütött macska, ahogy a beleit vonszolja maga után. Agonizáló mozgása egyszerre volt szívszakító és gyötrelmes, akár egy amöba holdsétája. Idővel eloszlott a kölcsönös félelem, és az ajkaival képzett, csettegő buborékok panthalasszai nyelvén közölte, hogy 1807-ben született, és ő a koreai császár. Ezer éve elveszett szüleit keresi. Gould az állat vakarta. Szerinte a lábasfejű srác egy atlantiszi gulág szökevénye. Nekiállt Miklós cár kivégzését ecsetelni, mintha valós időben közvetítené a bolsevik golyózapor becsapódását. A heves ballisztikai tudósítás során megbotlott, rálépett egy billegő betonlapra, ami egy újabb, rejtett üreget tárt a szemünk elé, amit a polipállagú zombikölyök vakuként villódzó halántéka egyből bevilágított.

Egy tiltott város romjai körvonalazódtak, egyszerre megtartva és gigászi mértékben túlszárnyalva a gyermekkori pince fojtogató kiterjedését. Egy inverz Babilon, fluktuáló nekropolisz, melynek derengő kupoláján át kiláttunk a felszínre. Gould közölte, hogy nem bírja tovább idegekkel, muszáj halászkirályokat gyilkolnia. Alulról akarta megszigonyozni őket, de a mészárlástól eltekintett, amint meglátta, hogy az atlantiszi zsarnokok élettelen bábjai sorban, fejjel lefelé, szikkadt szúnyoglárvaként lógnak a kupola átlátszó mennyezetéről. Hajókaravánok vonultak át felettünk, mint egy fordított elefántcsorda. Gould el akarta törni a karavellák gerincét, de a zombicsászár rábeszélte, hogy ennél is van lejjebb. Beúszunk a bábeli struktúra alá, ahol élénk tárult egy szanált bányarendszer. Kusza, tengermélyi tárnák búgtak uniszónóban, amihez Ady posztatlantiszi koponyaröntgenje volt a kotta és a térkép. Gould benzint fecskendezett a járatokba. A híg, olajbarna anyag indikátorként átszínezte az óceáni aljzatból feltörő, termikus gejzirek hőugarát. A gyúlékony pamacsok belobbantak a zombicsászár

halántékából cikázó vakuvillanások mentén, és felperzselték a víz alatti tározókban felhalmozott, aranyló gabonát és vérvörös foszfort. A folyamat során végleg elhamvadtak az egykori telepések szertesét lebegő, mumifikálódott tetemei. Elértük az elárasztott Pompeii utolsó bugyrát, amit egy tömör korallszirtbe vájtak az egykori száraz sivatag dehidratált foglyai. Nem maradt több viszkózus horrorfelület. Gould kéregközeli lobotómiája mentén mindent beborít a kortikális fehérség. Semmi sem vet árnyékot, mint egy patyolattiszta pueblo szökőkútja délidőben. A koreai zombicsászár bölcsőjében találtunk egy sugárzó korongot. Az előbbi egy csikorgó, ősi nyelven, ami az összetorlódó uszályok fémes nyöszörgésére emlékeztet, imádkozni kezd. Évszázadok óta erre várt. Felszikráztak a csupasz kőzetek. Gould továbbra is méltatlankodott. Nem értette, hogyan csúszhatott el idáig, a XXI. századi Boston elhagyatott dokkja alá egy tiltott város, amit Koreában vájtak pusztá kézzel a porhanyós löszfalba. A császári előcsarnok szadisztikus felégetése után a koreai zombicsászár kiengesztelődött. Halántékában kialudtak a fatális lézerek. Sajnálatos módon sehol sem találtuk meg ősei maradványait. Az alakváltó hullámsír bezárult. Egy ósdi Supraphon lemezzajtszón megpróbáltuk lejátszani a sugárzó korongot. Óvatosan helyeztük rá a tűt, mivel a császár közölte, hogy a talált tárgy ikonikus értékkel bír egy ismeretlen bizottság számára, ami fizikai síkon nincs jelen. A lemezről valami karcos és klisé, korai swing szólt. Gould leszögezte, hogy a jazz az ördög nevetése, amint a tudatlanságunkon röhög, majd földhöz vágta a lemezt, ami ripityára tört. A szilánkokat egyből beszippantották a tengerfenék pulzáló kürtői. A vulkanikus gejzírek aktivitása érezhetően megnőtt. A szubatlanti ősmasszívum alól lassan előbújt egy évezredek óta szunnyadó, malíciózus organizmus. Amorf amygdalájára pont ráillett a kultikus korong. Vagyis csak illet volna. A megfosztottság dühétől kettényílt a koponyája, és kibuggyanó, lila agyveleje forni és fodrozódni kezdett, akár egy támadó szépia oldalvonala, ahogy telepatikus jeleket közvetített a bostoni kikötő világítótornyába. A zombicsászár szerint a Gould által elkövetett liturgikus hiba valódi hőstett, demiurgoszi *glitch*, ami innentől fogva megváltja az egész világot. Mámoros örömhullámvadásba kezdett, miközben a magában motyogó hangrestaurátor hóna alatt lévő Grundig táskarádióból Aretha Franklin hangján bömbölt a *Sympathy for the Devil*. Glenn bevallotta gyűlöli a rockot, de a bostoni lokálokból kiszűrődő ír gyászdalokat és a sztriptízbárok szirupos popját még a hírhedten szigorú értékítélete is képes befogadni. Letépi magáról az átázott úszóhártyákat. Megragadom az alkalmat, kezet rázok vele. A szoteriológiai delej hatása alatt bevallom, régóta

szeretnék a zongoraszéke lenni. Glenn közli, hogy ő egy ideig Bach lábkörme volt, pedig mindig frusztrálta a lipcsei kántor blazírt kijelentése, miszerint „aki öt ujjal rendelkezik, az képes eljátszani, amit én.” Átszellemülten bólogatok. Bár hat ujjal születtem, a cérnaszállal elkötött pinky a keresztelóm idejére teljesen leszáradt a kézfejemről. Mindenki egyenlő eséllyel zuhan a mélybe, legyint lakónikusan Glenn. Úgy véli, a zombicsászár nem más mint Sebastian reinkarnációja, degradált inkognitóban. És mivel a törött korong csonka tartalmát az ősmasszívum elkeseredett teremtménye örökre sugározni fogja a kollektív tuatfelhőbe, a császárt el kell pusztítani. Szertertásosan játszani kezd a fagyiskocsi billentyűzetén. Körbeölel a hidrosztatikus áhítat, ahogy ismét átrendeződik körülöttünk a tér. Amint kinyitom a szemem, látom, hogy a kék munkászubbonyt, amit Glenn az *Aria* tétel alatt visel, a koreai Bach-zombi batikolt bőrből varrták. Gould hintázik a fagyiskocsin, belekezd az autisztikus, sztereotíp mozgásba, koncentráltan inog előre-hátra, miközben körlégzéssel frazíroz. Billeg, ringatózik, hümmög és motyog, mellkasa tágul és lappad, akár az árapály. Az utolsó billentésnél veszem észre, hogy már Ontarióban vagyunk. Gould kiront a studióból, és szédült kacsaléptekkel, barokkosan beat box-olva belegázol a tükörsima Simcoe-tóba. Szuszogva kihalássza a bostoni fagyiskocsit, amibe a Bachot megtestesítő zombicsászár megnyúzott tetemét rejtette. Bevonzolja, felolvasztja és felszenteli. Nekromantikus oltára impozánsan mutat a kihalt kunyhónak álcázott hangstúdióban, a cukormázos vitrintortává faragott, jól temperált csembalója mellett, amit prenatális műgonddal készített a számára a híres párizsi hangszerész, Nicolas Blanchet. Glenn elsőre nem volt elégedett. Egyből szétszedte a hangszert, mint egy dagesztáni Daciát, hogy megbuherálja a kifogástalan, gyári mechanikát. Az ördögös húrokat pengető, pehelykönnyű plektrumokat merev madártollakra cserélte, amit egy gyerekkorában lőtt fehér hollóból tépkedett ki. A billentyűket a jégre tett zombicsászár kivert metszőfogaival pótolta. A hangszer készen állt, de a saját tartásával nem volt elégedett, mondván, ő nem fog állva zongorázni, mint Jerry Lee Lewis. Egy tompa ráspollal lereszelte mindkét lábszárcsontomat, majd eltörte a gerincemet. „Ha szerepet akarsz vállalni a misén, lásd, miféle áldozattal jár.” Tiszteletlenség lett volna üvölni a fájdalomtól. Amint a hangapparátus minden kelléke kellően ergonomikusra sikerült, Gould magára öltötte az emberbőrből készült, batikolt munkászubbonyt, a perfekt anti-Bach mimikrit, és billegő alkatrészként illeszkedve az organikus keretbe, helyet foglalt a roskadozó gerinchúromon. Úgy hajolt a klaviatúra fölé, akár egy kódfejtő programozó. Éles baltaként belehasított a *Das Wohltemperierte*

Klavier-ba. Tempója és billentése feszes, mint egy atommetronóm, mégis lágyan cizellált, akár egy svájci órasmester és egy japán csontfaragó odaadó precizitása. Az orsósmagnó pörög, a felvétel forog, a csembaló zümmög, a pulzáló világítótorny a nyílt agyú tengermélyi emisszor impulzusait sugározza a tudatfelhőbe, miközben a világ túlsó felén, egy Szöul szívében parkoló cabrio BMW-ben Bach újabb reinkarnációja vészesen headbangelni kezd, amint a csomagtartóba rejtett getto blasterből feldübörög a *Rock me Amadeus*, szikáran és nyersen, akár az ítélet.

HÚLT HELYEK

Kinn a Trópusokon, talán valamelyik előző életemben, ketrecbe zárt selyemmakik és kámzsás tukánok rikoltozására ébredtem reggelente. Mindössze hétévesen többnyire órákig bámultam a plafonon rohangáló, riadt gekkókat. Kedvenc kreol sofőröm, a kőművesbajszú Ataide szállított a helyi általános iskolába. A nagy elágazásnál lévő majomkenyérfa árnyékában elszívott egy erős cigit, én meg elrágcsáltam a ragadós cukormázban úszó, kókuszos süteményt, amit a mulatt mosónő csomagolt be otthon élénk káromkodásokkal kísérve. Repített minden reggel Ataide a vajszínű Volkswagen furgonnal, egy számára ismeretlen, kis komcsi ország sápadt idegenjét, vitt a sok olivabőrű, latin purdé közé. Akkoriban még nem szorongtam társaságban. Nem ismertem a bordaközi izmok görcsét, a mellkasra szoruló abroncsokat. Talán abban az évben járunk, amikor a pufók, rinocéroszorrú Matilda szerelmes lett belém, összenyálazott süteménydarabkákkal kínált, végül mégis a vézna, cselédhajú és hiúznyakú Marianával zárkóztunk be a szabadtéri, mangóillatú, iskolai végébe. Tócsák erjedtek a trópusi hőségben, a farost burkolatba karmaikkal kapaszkodva zengtek az óriáskabócák. Azóta nyugtatnak a csobogó zajok, a folyóvíz természetes hangja. A csók nem csattant nagyot, nem volt végzetesen Warren Beaty-s. Csak szárazon összeért a szánk, mint a surlódó gyümölcshéj, esetlenségünk mámore a felnőttkor áldatlan örömeit repítette képbe. *Gatinho* - suttogetta a fülembe. Karcsú hiúznyakán elektromos angolnaként cikáztak a kitapinthatatlan erek. Akkor még nem tudhattam, hogy az azóta eltelt időből, évtizedekből, mennyire kilendíthetelen marad ez az emlékezetben keretbe zárt előéhség. A móhó, és egyben rettegő tudatlanság, amikor a gyomor egy pillanat alatt teniszlabdává zsugorodik, akár egy indián zanza. Aznap délután, amikor Ataide a vörös porral belepett aszfalton hazafuvarozott, látta, hogy valami nincs rendben velem. Azt mondta, olyan vagyok, mint a városi állatkertben is látható, ketrecbe zárt hangyászszün, a *tamadua*. Másnap az iskolában Mariana igézetében kerestem a szokott helyem. Még nem kezeltem tényként a súlytalanságot, vagyis, feltehetőleg az éretlen szívet felforgató, felemelő emóciók hatására, végül egy paddal arrébb foglaltam helyet. És akkor azon nyomban, mint valami Amazóniai szeánsz kellős közepén vagy egy pogány rítusokkal tarkított keresztény szertartáson, kórusban felhördült az osztály. *Você se sentou na cadeira do falecido!* Meghült bennem a vér, mint a disznóké vágás után a télen kint felejtett zománclavórban. *Az elhunyt*

székére ültél! A tanárnő később elmesélte, mi történt. Kedvenc osztálytársam, első jóbarátom, a félig japán Eugénio meghalt előző éjjel. Hétéves volt ő is. A képregényekben látott, ágyvégi rettenet elragadta, majd visszafektette ellilult kis testét, miután elvette előle a levegőt, kipréselte belőle az időt. Hagyta megfeketedni az éjféli ágyban, majd mozdulatlaná szegezte, mint Kafka bogarát, mert már előtte se fért ki hang a száján, nem volt benne szusz, hogy a zárt ajtón túlra eljusson a suttogása: *socorro, socorro*, segítség. Így kelt útra Eugénio egy megképzetlen jövő előemlékezetéből. A brazil mentőszolgálat, az akkor még kihalt és sivár, mértanian rideg fővárosban, úgy látszik, túl lassú volt a gyermekkori, spontán szívbénuláshoz. Eugénióval az volt a szórakozásunk, hogy nálunk kétszer magasabb, téglavörös természetváratat rugdaltunk porrá a forró széltől kopárrá sikált iskolaudvaron. Néha faragatlan eszközöket használtunk, mint a kóstolódó majmok. A demolíciós művelet során véletlenül fejbe vágott egy kapával, amit a morózus, néger kertész fészereből loptunk, hogy hatékonyabban lágyítsuk vele a természetes nyálával kökemény erődítménnyé tapasztott, *terra rosá*-ból felépülő erődítményeket. Pár ezer kilométerrel északabbra, egy kissé eltérő kultúrában, a bennszülöttek úgy vélték, a hajdan kipusztított bölények véréből lett ilyen bronzos, szinte Tizian-vörös árnyalatú a talaj. Elsőre nem tűnt fel, mi csöpög belőlem, ezért tulajdonképp nem is sejtettem, hogy vérzek. A háttértől elütő tónusú üzenet szükséges a lappangó veszélyforrás észleléséhez, élénk szín, szag, hőérzet és fájdalom, vagy a kontasztanyagot külön kell belőni az érbe, hogy világossá váljon, hol akad el az áram, milyen az elixír állaga, viszkozitása, miért nem iramlik megfelelően, ami pont az ellentéte annak, amikor uralhatatlanul spriccel és szökell. Elájultam (*Eudesmaiei*). Amikor pofonokkal magamhoz térített a tanárnő, azt vettem észre, hogy Ataide és apám loholnak lefelé a lejtőn. A dinoszauruszos képeskönyvek voltak a kedvenceim. Apám térde a loholásban úgy hajlott, mint a mocsári *Diplodocus*oké. Délután összevarrták a fejem. Csak a bőr sérült, a koponya ép. Molylepkeszagú volt a mütő, életemben először járt át a tű. A gyászszék valódi jelentése, ami az átokba szövődött, a mai napig nem tiszta. Végül nem maradt üresen. Azon a széken maradtam hűen, konok kitartással, egészen az ottani időm lejártáig. 1986. Lassan elszállt fejünk felett a nikkell számovár, avagy pontosabban a Halley, de lemaradtam róla, mert késő éjjel Ataide későn szállította ki a családot a pálmafaligetbe. Az üstököst a TV-ben láttam másnap, ahogy azt is, hogy a távoli őshazában felrobbant Csernobil. Napokig sírtam egy fürdőkádban, fenyegető szinkavalkádként vizionáltam a gombafelhőt. Nem akartam hazajönni. Elképzelttem a

sugárfertőzött nagyit az újpesti bőrgyár mellett, akit meg kell majd látogatnom, és úgy nyomja kuncogva a tenyerembe az olvadó nugátot, hogy közben a sajátjáról foszladozik a bőr. Ültem vacogva a fürdőkádban, éreztem nyirkos bőrömön a légkörbe ivódó vegyi mérget, amit nem dörgöl le semmiféle szappan. Szürcsöltem a Róna-kólát, az elhízott rokonság nyeldekelt a fröccsöt a garázsra felfuttatott lugasban. Fel voltunk szabadulva. Nem sejtettem, hogy bő egy évtized múlva kapok egy előinfarktust (csak egy kis pánik), és rákapok a Xanaxra meg a versformákra. Az egész átmenetet átaludtam. Vasfüggöny helyett pár skótmintás lópokróc lógott a szentmihályi ablakon, hogy nappal is lehessen nézni tévét, és benne a tompa, Colorstar-óvilágot. Kétfelé ágazott a nyelvem, mint a kigyóké, azokat öltöttem egymásba és mindenkire, de végül folyékonyan, magyarul kezdtem el beszélni. A trópusi nyelv egy elveszett, eltemetett érzés, míg a mostani a centripetális gondolatrabság nyelve lett (vö.: egy csecsemő racionalitása; Dollo-törvény). Annyi a biztos, hogy a jelenlegi albréletemben nagymértékben elszaporodtak a csótányok. Pedig gondosan eltávolítottam minden erjedő ételmaradékot, kukába vágom egyből az ananász héját, kitépem a mangó levedző magját, az oxidálódó almabélt és a kesernyés lépesmézként csöpögő szardíniagerinceket. Nem tehetünk ellenük semmit tavaszig, mondja a gangon egy szál pongyolában a zavart tekintetű, szomszéd öregasszony, akiről nem is hittem el, hogy létezik, mert nyilván nem állhat előttem az, akit álomban minden este hallok, ahogy valami idegen, nem emberi nyelven rikoltozik, és öklözi a vasajtót, mintha a Vatikán titkos ördögűzőklubja működne itt a Pannónia utcában. Legalább felébreszt, én meg elkezdhetek élni. Ő az én jelzésem és jelenésem. A tavaszi rovarirtó bűze persze elviselhetetlenebb. Még annál is, hogy a pusztulatba kívánom, amikor a lávalámpám köré gyűlnek ezek a konyhai ízeltlábúak. Jönnek, amikor mosol, főzöl, takarítasz. Óvatlanul felemeled a serpenyőt, máris rajzanak ki alóla, mint beszpídezett szurkolók a görögtűz alól. Jönnek akkor is, ha alszol. Beprobálgoznak az orrüregedbe, és a fülkagylód hője sem hagyja hidegen őket. A lány gitármuzsika is bevonzza őket az új, kényelmes, bíborvörös kanapémon. Biztos csak a rezonancia, esztétika semmiképp. Szarnak az atomtámadásra, a gombafelhő nekik északi fény. De mindenekelőtt ösztönös zenekedvelők. Játsszom, ők kalimpálnak és hajladoznak kecses csápjaikkal, mint apró, kitincsuklyás karmesterek. Búcsút intenek nekem és a trópusoknak, az ittlét és a visszatérés közti két szürke évtizednek. Csak egy kitömött *piranhám* maradt azokból az időkből. Vérengző amazonasi hal. Beteg ökrök lábszárát rágja le, amikor a csorda átkel egy folyón. De ezzel

arrafelé mindenki elégedett. A ragadozó halak, a farmer, a beteg állat, a beteg állat utódai, a folyó: minden elégedett. A szekrény tetején tartom ezt a valaha eleven halat, egy predator raj vesztes egyedét, a könyvek, egy nosztalgia rádió, egy koránt sem dekoratív műnövény és egy életlen szamurájkard mellett. Az aranyozott vadászhal farka letört a legutóbbi költözéskor, elég idétlenül mutat. A kard egykori szerelememé, akivel sosem szeretkeztünk erjedt trópusgyümölcs-illatú közvécékben, és a kungfuról végül a hastáncrea váltott. Gyakorló kard, műfegyver. Nem ölésre tervezték, csupán a megszelidült koreográfia terméke. Ahogy a pusztító rovarhormon illata ellen a brazilfa kérgéből készült füstölő. A Westendben olcsó, mint ajándék kuponból a Domestos. Az iskolapaddal nem vagyok már köszönőviszonyban. De ezt a szekrény tetején lévő, érintetlen műnövényt, ami a kitömött ragadozó mellett burjánzást színlel, néha reflexből vagy tévedésből megöntözöm. Mindkettőt harminc éve vásároltuk a kis Eugénióval, a Halley-üstökös és a Csernobili katasztrófa évében, amikor apám és Ataide a vajszínű Volkswagennel kivitt minket a brazíliavárosi TV-torony alatt lévő, zsúfolt indiánpiacra. Eugénio és Ataide, akiknek semmi közük nem volt egymáshoz, csak annyi, hogy az előbbi szíve még dobogott, de nem volt apja, az utóbbi pedig nem tudta volna eltartani a gyerekeit, nem vettek semmit. Összekulcsolt karokkal mosolyogtak, akár a bennszülöttek. Úgy tűnt, legalább örültek az örömünknek. Én a *piranha*-hal vásárlása közben elszürcsöltem egy lájmos cukornádlevet, apám pedig a tupi-guarani szemkiszűrő eszköz mellé vett egy üveg nádpálinkát, amit azóta is az esküvőmre tartogat. Ha arról kérdez, hol tartok az ügyben, rendszerint kurtán válaszolom, hogy Weöres Sándor szerint a legszebb alkotás a séta.

[...]